

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника»

Факультет філології
Кафедра журналістики

Шотурма Н.В.

Методичні рекомендації до проведення виробничої практики
для студентів спеціальності «Журналістика»

Івано-Франківськ – 2018

УДК 378.14:070

ББК 72.01

Р37

Обговорено на засіданні

науково-методичної комісії

факультету

(протокол № від 00.04.2018 р.)

Рекомендовано до видання вченою радою Факультету філології
(протокол № від 00.04.2018 р.)

Укладач:

Шотурма Наталія Володимирівна – кандидат політичних наук, асистент

Рецензент:

ЗМІСТ

Вступ.....	4
I. Виробнича практики в системі підготовки журналіста.....	5
II. Професійні особливості особистості журналіста.....	6
III. Викладач – керівник практики.....	9
IV. Журналіст – керівник практики.....	11
V. Програма виробничої переддипломної практики.....	13
VI. Додатки.....	18
Додаток 1. Обов'язки журналіста.....	18
Додаток 2. Кодекс професійної етики українського журналіста.....	19
Додаток 3. Витяг з Кримінального кодексу України.....	22
Додаток 4. Щоденник переддипломної виробничої практики.....	23
VII. Список рекомендованої літератури.....	28

ВСТУП

Ці методичні рекомендації адресовані тим, хто відштовхнувся від берега шкільної юності і взяв штурмом храм науки на березі студентської молодості. Вона для тих, хто з пересохлим від хвилювання горлом, вологими руками, неслухняним тілом успішно подолав вступні іспити і 1 вересня впевнено увійшов у аудиторії Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника в якості студента-журналіста.

Вітаємо Вас із свідомим вибором професії і вступом до храму журналістської науки.

Ця книга особлива, тому що ставить перед собою мету: підготувати успішний старт студента-журналіста, адаптацію до нової форми життя.

Наші рекомендації і поради – не «керівництво до дії». Вони лише своєрідна канва для самоаналізу власної діяльності і формування неповторної особистості журналіста як представника «четвертої гілки влади».

Перша частина брошури присвячена професійним особливостям особистості журналіста, друга – методиці проведення виробничої практики. У додатках подаються витяги із основних документів, що регулюють журналістську діяльність, зразки оформлення звітної документації з практики, словник основних журналістських термінів.

I. Виробнича практика в системі підготовки журналіста

Журналістика – це практична спеціальність, навчитися якій, лише сидячи в аудиторії й засвоюючи теоретичний курс, неможливо, тому наші навчальні плани на всіх кваліфікаційних рівнях (бакалавра, спеціаліста і магістра) включають у себе такий вид підготовки фахівців для масово інформаційної діяльності, як виробнича практика.

Виробнича практика студентів є невід’ємною складовою частиною навчального процесу, що має на меті закріплення та поглиблення теоретичних знань, набуття професійних навичок у межах майбутньої спеціальності, нагромадження досвіду самостійної роботи.

Проходження виробничої практики кожним студентом є таким же обов’язковим, як і вивчення теоретичних дисциплін навчального плану, і тісно пов’язане з їх опрацюванням.

До виробничої практики допускаються студенти, що виконали усі вимоги навчального плану, без заборгованостей склали залікову та екзаменаційну сесію. Студенти, що мають заборгованість, до проходження практики не допускаються.

Університет не дає майбутньому журналістові зайвих знань, ніщо в його освіті не є таким, що не могло б знайти безпосереднього використання в діяльності майбутнього спеціаліста. Але особливий зв’язок виробнича практика як навчальна модель майбутньої професійної діяльності журналіста має з циклом фундаментальних, професійно-орієнтованих дисциплін та дисциплін спеціалізації. Саме вони дають студентові ґрунтовну підготовку для практичної масово-інформаційної діяльності. Особливо дотичні до цього такі курси, як «Основи журналістики», «Першооснови журналістської творчості», «Інформаційні жанри», «Аналітичні жанри», «Художньо-публіцистичні жанри», «Журналістська майстерність», «Організація роботи редакції газети», «Техніка оформлення газети», «Правові основи діяльності ЗМІ» та інші.

Мета практики:

- 1) закріпити в умовах, максимально наближених до професійної діяльності, набуті в університеті теоретичні знання;
- 2) засвідчити саме їх необхідність для журналістської творчості, організаційної діяльності, функціонування органу масової інформації як підприємства;
- 3) сформувати в студента як у майбутнього спеціаліста вміння і навички, необхідні для плідної самостійної роботи в редакціях газет, на телебаченні і радіомовленні, в інформаційних агентствах, службах зв'язків з громадськістю на посадах кореспондента, відповідального секретаря, редактора, спеціаліста з PR;
- 4) виробити в студента як у майбутнього фахівця сталу звичку продовжувати щоденне навчання в умовах практичної діяльності, засвоювати творчий та організаторський досвід старших колег, вивчати традиції редакційного колективу, форми і методи роботи кожного окремого кореспондента, редактора напряду, головного редактора, роботи свої власні узагальнення й висновки і на підставі цього шукати свій шлях у журналістиці;
- 5) дати студентові можливість апробувати свої творчі здібності та практично виявити їх, написати журналістські твори під керівництвом досвідчених викладачів університету й журналістів редакції, створити свою інформаційну мережу й журналістське досє, виявити ініціативу в плануванні номера і в його підсумковому аналізі, у пошуку тем для газетних виступів і джерел інформації для їх висвітлення, тобто зробити перші кроки по шляху формування особи висококласного спеціаліста в масово-інформаційній діяльності.

II. Професійні особливості особистості журналіста

У психологічній і журналістикознавчій літературі немає чіткого визначення поняття особистості журналіста. Це значно ускладнює або й унеможлиблює конкретизацію програми розвитку особистості журналіста.

Відсутність наукової характеристики поняття не дає змоги визначити об'єктивні критерії й показники творчої діяльності фахівців цієї професії.

Сучасне журналістикознавство стверджує, що багато у роботі журналіста залежить від того, у якій неповторний узор складаються елементи його особистості. Зрозуміти особистість – значить встановити, як взаємодіють один з одним її компоненти, що обумовлені біологічно, психологічно, соціально.

Для співробітників ЗМІ особливого значення набуває темперамент (співвідношення індивідуальних якостей особистості, зв'язаних з динамікою психологічної діяльності).

У мас-медіа зустрічаються різноманітні типи особистості: звернені «в себе» інтроверти і відкриті назустріч оточуючій реальності екстраверти. У цій ситуації повинна бути «золота середина», тобто гармонія крайнощів: статистика свідчить, що журналістами найчастіше стають амба верти, ті, що поєднують у собі відкритість і зосередженість.

Успіх у будь-якій роботі, в тому числі журналістській, залежить від здібностей, індивідуально-психологічних особливостей особистості, які визначають якісний рівень продукції. Вони обумовлюють легкість і швидкість навчання нових способів і прийомів діяльності і не зводяться тільки до знань, умінь і навичок.

Основними для журналіста здавна вважались літературні здібності. Ставлення аудиторії до тексту, а значить і до газети чи журналу, до програми радіо і телебачення обумовлені мовною культурою кореспондента. Мова і стиль автора, уміння викласти свою думку і розкрити позицію іншого, здатність точно і яскраво розповісти про події, передати факт, оцінити і пояснити його – найважливіші складові професіоналізму. Саме тому досконале володіння словом є обов'язковим для журналіста. Крім цього сучасному працівнику ЗМІ притаманні дослідницькі, акторські, режисерські, комунікативні, організаторські і комерційні задатки.

Динамізм журналістських здібностей виявляється в тому, що вони підлягають розвитку, відшліфуванню, удосконаленню. Це може бути

досягнуто практично у ході повсякденних навчання і праці, які носять, як правило, напружений характер.

Пам'ятайте, що творчості навчити неможливо. Ваш професійний ріст залежить від вас особисто. Зібравши воєдино поради вчених і журналістів практиків, пропоную Вам десять порад, як десять цеглин: закладайте фундамент свого творчого дому, формуйте професійні особливості особистості журналіста.

1. Щоденно виділяйте час для роздумів (діалог із собою, своїм «Я»). Кожне поставлене перед собою завдання обдумайте і знаходьте ходи його вирішення.

2. Жодного дня без написання рядка. Не бійтеся доводити написане для аналізу фахівцям, друзям.

3. Написане обов'язково намагайтесь опублікувати. Ідеї в собі плодів не дають.

4. Утверджуйтесь у спілкуванні з людьми, це збагачує. Тоді кожна ваша публікація буде творчим рухом уперед.

5. Майте завжди конкретну тему і працюйте на неї. Це розвиває творчість.

6. Вчіться зосереджуватись, це виробляє журналістський нюх.

7. Уникайте стереотипів, штамів, шаблонів. Стежте за мовностильовим багажем. Журналіст – це не тільки той, хто сам пише, але й щоденно читає.

8. Пам'ятайте, що слово не горобець: вилетить – не впіймаєш.

Записуйте свої думки. Блокнот і ручка – вдень і вночі поряд.

9. Дружіть з людьми інших професій. Майте якомога більше знайомств. Це джерела вашої поінформованості.

10. Завжди відчувайте душевний голод. Якщо в душу западе раціональне зерно, воно обов'язково проросте вагомим колосом натхнення. А натхнення – це поштовх до творчої праці.

III. Викладач – керівник практики

Керівництво виробничою практикою доручається найбільш досвідченим викладачам кафедри журналістики та сумісникам, які працюють у різноманітних органах масової інформації. При плануванні роботи кафедри утворюються студентські групи з розрахунку приблизно 5-10 студентів на одного викладача.

Викладач – керівник практики – повинен добре знати програму практики, володіти матеріалом пройдених студентами теоретичних курсів, мати чіткі уявлення про методику проходження практики, вимоги, що висуваються до викладача, журналіста й студента. Форму звітності та правила складання звітних документів, критерії оцінювання студентської праці за наслідками практики, а також терміни проходження практики, подання звітності за нею та проведення заліку.

У завдання керівників практики входить координація дій групових керівників, методична допомога їм та контроль за проходженням практики.

Керівник практики кафедри журналістики забезпечує всю організаційну роботу, пов'язану з підготовкою та проведенням виробничої практики.

Після завершення сесії курсом керівник практики призначає установчу науково-методичну конференцію. «Установчою» вона називається тому, що має на меті організацію практики. на цій конференції присутні всі студенти і групові керівники. Курсовий керівник у роз'яснювальній лекції знайомить студентів з метою практики, особливостями практики на даному курсі, основними вимогами до студентів, їхніми правами і обов'язками, звітною документацією, що вони її мають подати після закінчення практики, критеріями її оцінювання та термінами складання заліку з виробничої практики. Курсовий керівник представляє студентам групових керівників і оголошує наказ ректора про практику, проводить інструктаж з техніки безпеки та оформляє відомість, у якій студенти власними підписами засвідчують своє ознайомлення з усіма правилами. Після цього викладачі відповідають на запитання студентів.

Групові керівники проводять короткі збори у своїх групах, орієнтують студентів у нез'ясованих на загальних зборах питаннях. Розповідають про ЗМІ, де їм доведеться безпосередньо працювати наступного місяця. Тут же груповий керівник оголошує студентам про місце збору групи для першого відвідання редакції(й). Практика може розпочатися і в день установчих зборів. Якщо вони проводяться зранку, решта дня може бути використана для представлення викладачем студентів головним редактором.

Під час зустрічі з головним редактором викладач представляє редактора студентам і групу редакторів, повідомляє про програму практики і основні вимоги до студентів. Редактор знайомить студентів і викладача з своїм виданням і провідними журналістами, яким доручено керувати практикою; він розподіляє студентів у відділи або за напрямки.

На наступний день студенти виходять працювати на робочі місця, на них поширюється розпорядок дня редакції і всі вимоги, що висуваються до її працівників.

Викладач – керівник практики – щодня з'являється на роботу на кафедру журналістики, куди до нього звертаються практиканти, а також відвідує студентів своєї групи в редакціях газет, де вони проходять практику.

Функції та обов'язки викладача – групового керівника:

- 1) забезпечити організацію практики;
- 2) налагодити психічний, моральний і професійний контакт між студентами й журналістами редакції, допомогти молодим людям гармонійно вписатися в творчий колектив;
- 3) домогтися з'ясування журналістом, що керуватиме практикою, програми практики, її особливостей на даному курсі та функцій журналіста стосовно студента;
- 4) надавати навчальну допомогу студентам при виконанні ними своїх професійних обов'язків;
- 5) втручатися в усі конфліктні ситуації на етапі їхнього виникнення і домагатися їхнього розв'язання й переведення в план дискусії;

б) всіляко сприяти успішному проходженню студентами практики, стежити за веденням ними поточної документації, контролювати дотримання студентами усіх вимог практики та вчасне оформлення звітної документації.

Після завершення практики викладач ще раз оголошує студентам термін подачі звітної документації про практику на кафедру журналістики, робить попередній підсумок практиці.

IV. Журналіст – керівник практики

Незважаючи на це, професійні журналісти ніколи не відмовлялися від такого роду навчальної роботи, якою є керівництво практикою, сприймаючи її як почесний обов'язок у справі підготовки ефективної зміни на майбутнє.

Керівників практики призначає особисто головний редактор видання. Він розподіляє студентів по відділах і призначає персональних наставників. При цьому слід враховувати, що смисл практики полягає не просто в тому, щоб студент опублікував у газеті певну кількість інформаційних, аналітичних чи публіцистичних матеріалів (таку можливість він має й під час навчального процесу, наприклад, у творчій майстерності), а у виконанні ним під час практики усього обсягу обов'язків професійного журналіста, що працює на посаді. Студент повинен брати участь у плануванні номерів, висувати ідеї щодо подальшої інформаційної діяльності газети, збирати оперативну інформацію, віднаходити проблеми, встановлювати джерела їх висвітлення, приймати відвідувачів, читати листи, чергувати по номеру, брати участь в обговоренні наслідків роботи редакції тощо.

Практиканти повинні перебувати весь час поруч з керівником, вчитися в нього, переймати його досвід роботи з усього обсягу журналістської діяльності. Керівник повинен це знати і не давати поблажок, не спрощувати для студентів професійне журналістське життя.

У залежності від курсу журналіст може розпочати практику з тренувальних завдань: узяти з собою на прес-конференцію чи на інтерв'ю, а потім загадати йому написати самостійний твір, виходячи із здобутої

інформації. Так визначається рівень підготовки студента до професійної діяльності.

Керівник знайомить студента з планом роботи редакції й свого відділу (напрямку) і доручає йому (або пропонує обрати самому) для виконання певні пункти. Він пропонує практикантові подати свій план розв'язання журналістського завдання.

Журналіст допомагає студентові визначитися з добором інформаційних джерел; перед відправленням на інтерв'ю перевірити питальник; з'ясувати, як практикант зрозумів своє завдання, допомогти йому визначитися з осмисленням головної проблеми, домогтися висвітлення якої йому належить. Керівник перевіряє, як підготувався студент до інтерв'ю: чи вивчив необхідні матеріали, чи оволодів проблемою? Він допомагає йому освоїти новий для нього інформаційний пласт, радить, що необхідно прочитати, у якому документі взяти цифри і факти. Керівник перевіряє внутрішню, психічну готовність студента до зустрічі з об'єктом інтерв'ю.

Після опублікування твору необхідно знову повернутися до нього. Проаналізувати працю студента, ще раз зважити, чи були вичерпані інформаційні джерела, правильно витлумачена проблема й розставлені наголоси.

Крім виконання творчої роботи, студент мусить бути залучений до всіх інших видів праці, які виконує в редакції його керівник практики.

Керівник знайомить студента з історією та традиціями видання, творчою індивідуальністю, особливостями інформаційної діяльності та стилю провідних працівників редакції. Це допоможе зробити перебування студента на практиці максимально ефективним, забезпечить його професійне зростання, сприятиме реальній підготовці до майбутньої праці.

Журналіст – керівник практики – назавжди залишається для студента Учителем, старшим колегою, до якого він звертається у важкі хвилини свого життя, шукає підтримки й поради.

V. Програма виробничої практики для студентів IV курсу (II семестр)
спеціальності «Журналістика»
(з відривом від навчання на 6 тижнів)

1. Вступ

Виробнича практика – це практичне втілення самостійних кроків студентів у професійному становленні на журналістській ниві. Вона будується на основі навчальних програм з основних профільних дисциплін:

«Основи журналістики», «Журналістська майстерність», «Радіожурналістика», «Газетна журналістика», «Тележурналістика».

Виробнича практика передбачає розширення і закріплення у студентів знань і навичок професійної діяльності журналіста, послідовних перехід від найпростіших газетних жанрів до складніших, від інформаційності до аналітики й публіцистики.

Виробнича практика студентів зі спеціальності «Журналістика» проводиться в базових закладах, з ними укладені договори про співпрацю.

Керівництво практикою доручається найбільш досвідченим викладачам кафедри журналістики, які працюють у різноманітних органах масової інформації.

2. Мета і завдання практики:

Мета практики – зміцнення навичок роботи, що формуються в інформаційних жанрах, набуття стійкого практичного досвіду внутрішньо редакційної і організаційно-масової роботи; набуття практичних навичок роботи кореспондента, закріплення, поглиблення й розширення знання журналістської техніки.

Завдання практики:

- закріплення теоретичних знань, отриманих у період навчання у V і VI семестрах, насамперед у таких галузях, як літературна робота журналіста, особливості інформаційних жанрів;
- підготовка і публікація матеріалів в інформаційних жанрах;

- прояв і розвиток творчої ініціативи у процесі стажування у редакції періодичного видання, радіокомпанії;

- сформувати у студента як у майбутнього спеціаліста вміння і навички, необхідні для плідної самостійної роботи в редакціях газет, на телебаченні і радіомовленні, в інформаційних агентствах на посадах кореспондента, відповідального секретаря, редактора, спеціаліста PR.

У результаті практики **студент повинен:**

- знати теорію і практику художньо-публіцистичних жанрів періодичної преси;

- уміти особисто написати твір або радіопрограму у межах парадигми художньо-публіцистичних жанрів;

- уміти оперативно виступати в пресі, радіо в усіх художньо-публіцистичних жанрах з найважливіших проблем політики, економіки, соціального життя і культури;

- вільно орієнтувати в проблемах тієї галузі, у висвітленні якої спеціалізується студент;

- володіти процесом підготовки редакційних оригіналів до друку;

- здобути навички літературної, публіцистичної, організаційної роботи і редакції органів масової інформації.

3. Зміст практики:

Змістовий модуль №1 «Теоретичний рівень підготовки»

1. Своєрідність публіцистики і журналістики як видів творчої діяльності.

2. Публіцистика і наука у відображенні дійсності.

3. Загальна характеристика публіцистичних жанрів.

4. Інформаційні жанри публіцистики.

5. Публіцистичні мотиви у сучасних періодичних виданнях.

6. Жанрово-тематичне розмаїття сучасних пресових видань.

7. Проблемно-тематичний діапазон публіцистики на радіо і телебаченні: сучасний аспект.
8. Стильові особливості памфлету як публіцистичного твору.
9. Специфіка написання портретного нарису.

Змістовий модуль № 2 «Практичний рівень підготовки»

1. Написати і самостійно підготувати до друку зарисовку, нарис, есе, памфлет, фейлетон; усього кількість публікацій повинна скласти не менше п'яти; вони повинні бути виконані у широкому жанровому діапазоні.
2. Провести в ЗМІ інформаційну кампанію, пов'язану з темою спеціалізації.
3. Зібрати матеріал для написання бакалаврської роботи.
4. Взяти участь у проведенні «круглого столу», прес-конференції тощо.

Змістовий модуль № 3 «Оформлення документації»

Звітність практики: залік з виробничої практики виставляється комісією кафедри на підставі поданої звітної документації, проведеного її захисту та думки групового й курсового керівників практики.

До звітної документації входять чотири обов'язкові складові:

1. Характеристика.
2. Щоденник практики.
3. Опубліковані матеріали.

Характеристика практиканта видається за місцем проходження практики, підписується головним редактором видання і засвідчується гербовою печаткою установи.

Щоденник практики являє собою хронологічно послідовний опис праці студента. У ньому повинен бути описаний кожен день його перебування на практиці. Студент зобов'язаний вести щоденник кожного дня, записуючи після закінчення роботи всі події свого професійного життя.

У щоденнику слід записувати переважно не думки(хоча вони й не зайві), а події. Свої думки й оцінки студент висловлює у звіті. Завдання ж щоденника – подати вичерпну інформацію про його практичну діяльність, виникнення проблем та рух до їх розв’язання, обсяг перешкод та виконану для їх подолання роботу.

Щоденник допомагає систематизувати творчий процес, правильно розподілити час, самокритично проаналізувати зроблене.

Щоденник повинен завізувати журналіст керівник практики.

Опубліковані матеріали під час практики, потрібно наклеїти на чисті аркуші формату А4, вказати назву ЗМІ й дату опублікування. Заборонено подавати не документовані вирізки.

У випадку опублікування журналістського твору під псевдонімом, студент зобов’язаний додати до матеріалів практики довідку редакції за підписом головно редактора й засвідчену печаткою видання про те, що даний псевдонім насправді належить йому.

Усі матеріали практики потрібно скріпити (прошити) пронумерувати кожную сторінку і подати на кафедру у встановлений термін у паперових або пластикових папках. Папку слід правильно підписати.

4. Індивідуальні завдання

Індивідуальні завдання включаються в програму практики з метою надбання студентами умінь і навичок самостійного розв’язання виробничих, наукових або організаційних завдань. Виконання цих завдань активізує діяльність студентів, розширює їх світогляд, підвищує ініціативу і робить проходження практики більш конкретним і цілеспрямованим.

1. Провести журналістське розслідування на обрану тему.
2. Зробити аналіз 10 публікацій видання, радіопередач: виявити реальну конкретну ситуацію, про яку йде мова, чітко сформулювати тему, проблему, визначити елементарні виражальні засоби, використані у текстах.

3. Разом із журналістом виїхати на інтерв’ю, прослідкувати основні етапи роботи над інтерв’ю.

4. Поспілкуватися з майстром-професіоналом, написати про нього замітку.

5. Заняття і екскурсії під час практики:

Під час практики передбачено проведення індивідуальних занять керівниками практик від бази практики. Заняття можуть проводитися у вигляді лекцій, практичних, лабораторних робіт, які сприятимуть поглибленню теоретичного навчання з використанням матеріальних можливостей і готової продукції бази практики.

1. Факт як основа інформаційного повідомлення. Привід для створення інформаційного матеріалу.

2. Хроніка як інформаційний жанр. Інформаційне повідомлення (замітка) як жанр.

3. Звіт і інтерв'ю як інформаційні жанри.

Екскурсії під час практики проводяться з метою надбання студентами найбільш повної уяви про базу практики, її структуру, взаємодію її окремих розділів, діючу систему управління:

6. Форми та методи контролю

Для оцінювання результатів навчальної практики використовуються такі методи:

- спостереження за студентами та аналіз якості окремих видів їхньої роботи (виробничо-творча і навчально-дослідна);

- бесіди з журналістами, радіокоментаторами під керівництвом яких працювали студенти;

- самооцінка студентами ступеня своєї підготовленості до журналістської діяльності; аналіз документації студентів (детальний звіт, повністю оформлений щоденник, підготовлені під час практики журналістські матеріали).

7. Підведення підсумків практики:

Підсумки практики підводяться у процесі складання студентом **екзамену**. Екзамен проводиться шляхом захисту студентом матеріалів практики перед комісією. Захист повинен мати публіцистичний характер.

Під час захисту виступають:

- студент-практикант з доповіддю про весь обсяг проробленої за час практики роботи та оцінкою позитивних і негативних сторін її організації;
- груповий керівник практики – з аналізом публікацій студента, розглядом інших сторін його діяльності в редакції, викладом характеристики редакції газети, радіокомпанії, телекомпанії;
- присутні журналісти, студенти, викладачі, що характеризують масово-інформаційну діяльність студента.

VI. Додатки

Додаток 1. Обов'язки журналіста

Ця декларація була прийнята міжнародною федерацією журналістів як кодекс принципів, яких мають дотримуватись працівники засобів масової інформації, що займаються збиранням, розповсюдженням, коментуванням новин і описом подій.

- 1.** Повага до правди і права суспільства знати правду – перший заповіт журналіста.
- 2.** Для виконання цього обов'язку журналіст повинен відстоювати принципи свободи. Це стосується збирання і публікації новин, а також коментування і критики.
- 3.** Журналіст зобов'язаний передавати лише вивірені факти, в достовірності яких він переконався. Він не повинен приховувати суспільно важливу інформацію, фальсифікувати, спотворювати документи.
- 4.** Журналіст зобов'язаний користуватися тільки чесними методами для одержання інформації, фотографій і документів.

5. Журналіст повинен докласти максимум зусиль для того, щоб дати спростування опублікованій інформації, якщо вона виявилася неточною і завдала шкоди.

6. Журналіст зберігає професійну таємницю: джерело інформації, яке не бажає обнародувати себе, має залишитись не розсекреченим.

7. Журналіст не повинен допускати розповсюдження засобами преси в будь-якій формі ідей дискримінації, оснований на расовій, національній і статевій належності, соціальному становищі, сексуальній орієнтації, мові, релігії, політичних поглядах і ін.

8. Журналіст повинен розцінювати як серйозний професійний проступок наступне:

- ✓ плагіат;
- ✓ упереджене спотворення інформації;
- ✓ образи, наклепницькі, необґрунтовані звинувачення, навішування ярликів;
- ✓ хабарі в будь-якій формі з метою проштовхнути в пресу чи чинити перепони публікації тієї чи тієї інформації.

9. Звання журналіста зобов'язує дотримуватись викладених вище принципів.

Журналіст шанує закони будь-якої країни, але в тому, що стосується виконання свого професійного обов'язку, він визнає юрисдикцію тільки своїх колег, відкидаючи будь-які спроби тиску і втручання з боку уряду чи будь-кого.

Додаток 2. Кодекс професійної етики українського журналіста

Свобода слова в діяльності засобів масової інформації є одним із найважливіших інститутів демократії. Керуючись Загальною декларацією прав людини, Всесвітньою Хартією свободи преси ООН, Конституцією та чинним законодавством України, Кодекс професійної етики українського журналіста визначає основні морально-етичні орієнтири, яких журналіст

повинен дотримувати під час виконання своїх професійних обов'язків для того, щоб його діяльність всіляко сприяла якнайкращому і найефективнішому прояву власних творчих можливостей в ім'я утвердження добра і справедливості.

1. Головний обов'язок журналіста – сприяти забезпеченню громадян на отримання оперативної інформації. Це зобов'язує його у своїй діяльності завжди бути об'єктивним, коректним, відповідальним за свою справу. Журналіст поширює і коментує лише ту інформацію, у правдивості якої переконаний. Він уникає неповноти або неточностей чи викривлень інформації, які могли б завдати моральної шкоди честі та гідності людини, неприпустимі з його боку недостовірності повідомлення.

2. Під час виконання професійних обов'язків журналіст не може вдаватися до протизаконних, некоректних способів отримання інформації, використовувати своє службове становище в особистих цілях. Як тяжкий злочин сприймаються факти, одержані ним за будь-яких обставин платні (хабара) за поширення брехливої або утаювання достовірної інформації. Журналіст поважає осіб, які надають йому інформацію, не розголошує її джерела, за винятком судової вимоги.

3. Журналіст має право відмовитись від виконання завдання редакції щодо підготовки та поширення власної інформації, якщо її зміст після редакційної правки зазнав істотних змін, що суперечить його переконанням або пов'язані з порушенням норм професійної етики. В усіх інших випадках, коли журналіст оприлюднює неправдиву інформацію, у якій перекручено факти або ж зведено наклеп чи завдано моральної образи людині, він зобов'язаний у тому ж самому засобі масової інформації визнати свою провину шляхом вибачення і виправлення помилок.

4. Журналіст повинен уникати у своїх публікаціях та передачах образ із приводу національних, расових, етичних та релігійних поглядів людей, протидіяти екстремізму та обмеженню громадських прав за будь-якими ознаками. Він утримується від натяків або коментарів, що стосуються

фізичних вад чи хвороб людини, зобов'язаний уникати вживання образливих висловів, які можуть завдати їй моральної чи фізичної шкоди.

5. Журналіст у своїх повідомленнях не втручається у судові справи, поки ведеться слідство, уникає характеристик людей, запідозрених у злочині, але вина яких не встановлена вироком суду, що набрав законної сили. Не виключається його право на журналістське розслідування, пов'язане з тими або іншими подіями і фактами, що мають громадське звучання і покликані захищати інтереси суспільства та особи.

6. Журналіст дорожить власним авторитетом та репутацією, несе не лише юридичну, а й моральну відповідальність перед суспільством за правильність повідомлень і справедливість суджень, поширених за власним підписом, під псевдонімом чи анонімно, але з його відома та згоди.

7. Журналіст у своїй професійній поведінці не має права ставити особисті інтереси понад усе. Замовчування чи поширення ним інформації шляхом одержання незаконних винагород або подання її як такої, що містить наклеп, упередженість, необґрунтовані звинувачення, – неприпустимі. Привласнення чужих думок і творів, матеріалів частково чи повністю (плагіат) суперечить професійній етиці журналіста, є підставою для осуду його з боку колег і оцінюється ними як ганебний вчинок.

8. Журналіст у практичній діяльності не піддається тискові владних структур, особливо в тих випадках, коли йому нав'язують чужу чи то хибну думку, орієнтують на фальсифікацію фактів. Він вважає непристойним використовувати свою репутацію і службове становище для поширення матеріалів з метою наживи, у кар'єристських цілях та керуючись прагненням догодити певним силам чи особам.

9. Журналіст поважає і відстоює професійні права колег, дотримується норм і правил поведінки у редакційному колективі. Він є скромним, наполегливим і працелюбним на шляху до творчого визнання. Його моральний обов'язок – допомога у фаховому становленні молодих журналістів.

10. Порушення журналістами положень цього Кодексу піддаються громадському осуду, розглядаються на зборах редакційних колективів, у первинних організаціях Спілки журналістів та радах професійної етики.

(Прийнято на IX з'їзді Спілки журналістів України 18 квітня 1997 року)

Додаток 3. Витяг з Кримінального кодексу України

Стаття 171. Перешкоджання законній професійній діяльності журналістів.

1. Умисне перешкоджання законній професійній діяльності журналістів – карається штрафом до п'ятдесяти неоподаткованих мінімумів доходів громадян або арештом на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років.

2. Переслідування журналіста за виконання професійних обов'язків, за критику, здійснюване службовою особою або групою осіб попередньою змовою, - карається штрафом до двох неоподаткованих мінімумів доходів громадян або обмеженням волі на строк до п'яти років, або позбавлення права обіймати певні посади на строк до трьох років.

Додаток 4.

**ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА**

ФАКУЛЬТЕТ ФІЛОЛОГІЇ

КАФЕДРА ЖУРНАЛІСТИКИ

ЩОДЕННИК

ПЕРЕДДИПЛОМНОЇ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ

Студента _____
Прізвище, ім'я, по батькові

Спеціальність ЖУРНАЛІСТИКА

Курс _____ група _____

СКЕРУВАННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент (ка) _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

СКЕРОВУЄТЬСЯ НА ПЕДДИПЛОМНУ ВИРОБНИЧУ ПРАКТИКУ В

(назва організації, установи, підприємства)

Термін практики: з **10 квітня до 18 травня 2018 р.**

Завідувач кафедри журналістики _____ доц. Марчук Г. І.
(підпис)

Деканр Факультету філології _____ проф. Р. Б. Голод
(підпис)

Печатка
Факультету філології

Керівник практики від бази практики _____

(посада, прізвище, ім'я, по батькові)

Прибув на базу практики:

Печатка
організації, установи чи підприємства “ ” _____ 201__р.

(посада, підпис, прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи)

Вибув з бази практики:

Печатка
організації, установи чи підприємства “ ” _____ 201__р.

(посада, підпис, прізвище, ім'я, по батькові відповідальної особи)

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН ПРОХОДЖЕННЯ ТЕЛЕВІЗІЙНОЇ ПРАКТИКИ

Дата	Назва робіт	Примітка про виконання

Підписи керівників практики:

від кафедри журналістики

від керівників бази практики

[illegible]

26

[illegible]

Печатка
організації, установи чи підприємства “_____” _____ 201__р.

This image shows a single page of white paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, leaving small margins at the top and bottom. There are no vertical margin lines or other markings on the page.

“ ” 201__p.

VII. Список рекомендованої літератури

1. Глушко О. Журналістське розслідування: історія, теорія, практика.- К., 2016.
2. Здоровега В.И. Теорія і методика журналістської творчості. Навчальний посібник.- Львів, 2000.- 180 с.
3. Іванов Ф., Сердюк В. Журналістська етика.- К., 2007. – 231 с.
4. Іванов В.Ф. Законодавство про засоби масової інформації: український та зарубіжний досвід.- К., 1999.
5. Кузнецова О. Журналістська етика та етикет: Монографія.- Львів, 1998.- 412 с.
6. Лазутина Г.В. Основы творческой деятельности журналиста: Учебник для вузов.- М., 2000.- 240 с.
7. Михайлин І.Л. Основи журналістики. Підручник. – Харків, 2000.- 278 с.
8. Москаленко А.З. Теорія журналістики: Підручник.- К., 2010. – 334 с.
9. Нерух О.О. Першооснови журналістської творчості: Навчальний посібник.- К., 2000.- 108 с.
10. Основи масово-інформаційної діяльності: Підручник / А.Москаленко, Л.Губерський, В.Іванов.- К., 1999.- 634 с.
11. Приступенко Т. Право і журналістика: Посібник для студентів Інституту журналістики.- К., 2000.- 36 с.
12. Сучасна українська журналістика: поняттєвий апарат / За ред.А.Москаленка.- К., 1997.- 54 с.
13. Українське законодавство: Засоби масової інформації.- К., 2015.
14. Юридичний вісник України.- 2015-2016.